

Hoofdpijndossier

Die alles overwoekerende mooie rimpelroos

Tekst: Frans Buissink

Foto: Ger Tik

De gemiddelde duingenieter vindt hem best mooi en weet niet beter of die rimpelroos met zijn geurige bloemen en grote bottels hoort erbij in het duin. Dat hij een vreemdeling is uit een ver land mag de pret niet drukken. Wat even niet opvalt is dat de struiken steeds meer plek innemen in het duin en de oorspronkelijke duinflora overwoekeren. Maar de rimpelroos verwijderen is een probleem om hoofdpijn van te krijgen.

Rimeplroos: bloemen en bottels
Foto: Frans Buissink

Hij wordt rimpelroos genoemd of bottelroos of zwembadroos. Dat laatste omdat deze uit Japan geïmporteerde vreemdeling de ideale haagbeplanting is rond een zwembad-gazon. Makkelijk te onderhouden en zijn takken zijn een en al stekels, die ongewenst bezoek op afstand houden. Deze Rosa rugosa lijkt een waardevolle aanwinst voor het openbare groen. De 'crêpepapieren' open rozen kleuren vrolijk en geuren heerlijk. Insecten zijn er blij mee. De bloemen veranderen in heel dikke, helder rode bottels, vol vitamine C, die enthousiast open gepulkt worden door groenlingen op trektocht en even enthousiast geplukt worden door mensen die er jam van maken. En de rimpelroos doet het zelfs goed in schraal zand en kan een flinke vlaag zoute wind verdragen.

Goed toepasbaar rond duincampings en langs duinpaden.

Plaag in mooie Grijze Duinen

Maar deze ideale exoot is alles behalve ideaal voor duinbeheerder Do van Dijk van Landschap Noord-Holland. Deze rimpelroos is een levensgroot hoofdpijndossier, niet alleen voor hem, maar voor alle duinbeheerders van Nederland en de landen om ons heen. Landschap Noord-Holland is verantwoordelijk voor de natuurkwaliteit in de Noordduinen, de smalle strook duingebied tussen Petten en Den Helder. Dat is een bijzonder duin-landschap, dat Grijze Duinen wordt genoemd. Het is betrekkelijk kaal, maar bijzonder rijk aan mossen, korstmossen en tussen het vele buntgras

zeldzame, bescheiden, lage duinplantjes. Op de oosthellingen floreren grote vlakken duinroos. Dat alles begraaasd door een gezonde populatie konijnen. Hier zijn nog tientallen tapuiten te zien, die broeden in de konijnenholen en in het open duin op insecten kunnen jagen.

Aangeplant en door vogels uitgezaaid

Jaren geleden heeft de rimpelroos er zich gevestigd. Aanvankelijk een plukje hier een plukje daar, als aanwinst voor de duinflora aangeplant door boswachters en daarna uitgezaaid door poepende vogels. Die plukjes zijn uitgegroeid tot grote aaneengesloten velden, die zich van jaar tot jaar verder uitbreiden en het oorspronkelijke duinlandschap danig verpesten. Do van Dijk schat het totale oppervlak aan rimpelroos op negen hectaren. Duidelijk dat deze exoot moet verdwijnen. De habitatrichtlijnen van Natura 2000 zijn daar duidelijk in. En daar is ook overheidsgeld voor beschikbaar.

Daar begint de hoofdpijn. Rimpelroos laat zich niet zomaar verwijderen. Het Landschap liet proeven doen met een klein bosje rimpelroos. Er waren vijf mogelijkheden: uitgraven, begrazen, snoeien, afdekken met plastic, chemisch bestrijden.

Krasse maatregelen die niet helpen

Uitgraven, zo is gebleken, moet wel tot anderhalve meter diep gebeuren en dan moet de uitgegraven grond ook nog eens gezeefd worden. Elk stukje

wortel dat blijft zitten gaat weer uitgroeien tot een nieuwe bos. Die optie is niet erg aantrekkelijk. Het betekent grote machines op moeilijke hellingen in het kwetsbare duin, die daarna een stuivende kale vlakte achterlaten. Bovendien hebben de Noordduinen de status van Aardkundig Monument. Daar graven mag niet dieper dan een halve meter.

Schapen noch plastic afdoende

Begrazen kan. Na een maaibeurt kan er binnen een verplaatsbare heining een flinke kudde hongerige schapen de boel tot op het zand kaalvreten. Dat is niet alleen een kostbare onderneming, maar ook een die keer op keer op keer herhaald moet worden, want de rimpelroos blijft de kop opsteken. Dat zelfde gebeurt na elke keer snoeien. Een proef met het afdekken met plastic was in de duinen van PWN al niet erg efficiënt gebleken. Het plastic moest lang blijven liggen en begon aan alle kanten te verwaaien en te scheuren. En tenslotte kwam de rimpelroos toch weer op.

Giftig bestrijdingsmiddel, duivels dilemma

Geen enkele natuurbeheerder grijpt graag naar de gifspuit, maar het middel moest geprobeerd. Een bureau van specialisten werd ingehuurd. De bestrijdingsmiddelen werden op twee manieren toegepast: verstuiwen op het blad en na het maaien aanstippen van de stronkjes. Beide manieren konden alleen in het

groeiseizoen werken. En dan wordt de hoofdpijn van de duinnatuurbe-schermer alleen maar erger. Dat is ook het broedseizoen van storingsgevoelige tapuiten en leeuweriken. En de boswachter hoeft niet te rekenen op begrip van het publiek. Wel alles breed uitgelegd in de plaatselijke pers, maar het woord 'gif' in combinatie met die leuke rozen werkte als een rode lap op een stier. Bespoten groente in de supermarkt laat mensen onverschillig, maar gif in het duin kan echt niet. Vooral de plukkers van rozenbottels en bramen waren niet zozeer dankbaar voor de waarschuwing voor gifgebruik, maar wel hevig verontwaardigd.

Geen Steen der Wijzen

De proeven duurden twee jaar en uiteindelijk werd een toegestane chemische combinatie gevonden die resultaat leek te hebben in het proefvlakje. Ook al was de toepassing nogal bewerke-lijk. Maar net toen het Landschap had besloten tot grootschaliger gebruik over te gaan, stak in het proefvlakje de rimpelroos toch weer de taaie kop op. De exoot lijkt een niet te bestrij-den bedreiging van de duinnatuur. Daarom organiseerde Landschap Noord-Holland op 28 juni 2013 een internationaal Life-symposium in Cal-lantsoog. Onder de titel 'Revitalisering Noordduinen, rimpelroos en andere te beteugelen houtige gewassen in de duinen'. Eens horen wat de ervaringen en mogelijke oplossingen waren van collega's in de omringende buitenlan-den. Onderwerpen van gesprek waren de Amerikaanse vogelkers en de er-varingen in Engeland met bestrijding van duindoorn. En vooral de woeke-rende Japanse rimpelroos.

Waarop gehoopt werd, gebeurde niet. Niemand kwam aandragen met de Steen der Wijzen. De rimpelroos lijkt niet te verwijderen, hooguit te beteugelen in zijn groei. Terwijl er soms ook nog gemeentelijke plantsoenendien-sten zijn die het een goed idee vinden een strandafgang af te zetten met een haag van rimpelroos. Dit hoofdpijndossier blijft nog even liggen. •

Weekering van rimpelroos Foto: Frans Buissink

